

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 04-02-2021 r.

Adam Bodnar

VII.602.6.2014

**Pan
Sylwester Marciniak
Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej**

e-PUAP

Szanowny Panie Przewodniczący,

dostosowywanie lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców, a w szczególności wyborców z niepełnosprawnościami stanowi istotną gwarancję konstytucyjnej zasady powszechności wyborów. Z zasady tej wynika m.in. obowiązek podjęcia przez państwo działań mających na celu usunięcie barier technicznych i organizacyjnych uniemożliwiających wyborcom udział w głosowaniu.

W tym kontekście przywołać należy również zobowiązania wynikające z Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, uchwalonej w przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169; dalej jako: Konwencja) i ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Art. 29 Konwencji stanowi w szczególności, że strony zobowiązują się zapewnić osobom z niepełnosprawnościami możliwość pełnego i efektywnego uczestnictwa w życiu publicznym i politycznym.

Z dużą uwagą przyjąłem ustalenia i wnioski sformułowane po zbadaniu przez Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami (KPON / *Committee on the Rights of Persons with Disabilities* – CRPD, dalej jako: Komitet) stosowania przez Polskę Konwencji w odniesieniu do realizacji praw wyborczych. Jedną z istotnych rekomendacji Komitetu

wprost wskazuje na konieczność zapewnienia dostępności wszystkich lokali wyborczych i procedur głosowania dla osób niepełnosprawnych („*Ensure accessibility of all polling stations and election procedures for all persons with disabilities [...]*”¹).

Rekomendacje te są zbieżne z wielokrotnie już przedstawianym stanowiskiem Rzecznika Praw Obywatelskich, zgodnie z którym konieczne jest dążenie do stanu, w którym wszystkie lokale obwodowych komisji wyborczych docelowo będą w pełni dostosowanymi do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami². Z satysfakcją przyjąłem informację przekazaną w piśmie Pana Przewodniczącego z dnia 23 marca 2020 roku (sygn. ZPOW-071-5/20), że Państwowa Komisja Wyborcza również podziela ten pogląd. Dziękuję jednocześnie za istotne uwagi odnośnie lokali znajdujących się w budynkach zabytkowych.

Kwestie dostosowania lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami uregulowane zostały w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1319; dalej jako: Kodeks wyborczy). Zgodnie z art. 186 § 1 Kodeksu, takie lokale wyborcze zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta). Mają one stanowić co najmniej połowę (1/2) lokali w każdej gminie. Kodeks wyborczy wskazuje również (art. 186 § 2), że warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej, aby został dostosowany do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami, są regulowane w drodze rozporządzenia. Jest to obecnie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 336; dalej jako: rozporządzenie).

W celu pełnej realizacji gwarancji konstytucyjnej zasady powszechności wyborów, zobowiązań wynikających z Konwencji, a także rekomendacji Komitetu, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich **konieczne jest ustawowe zwiększenie odsetka lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami w każdej gminie**. Mając przy tym na względzie wcześniejsze, istotne uwagi Państwowej Komisji Wyborczej w tym zakresie, a także dotychczasowe doświadczenia związane z wprowadzaniem i stosowaniem Kodeksu wyborczego wydaje się, że warto rozważyć

¹ *Concluding observations on the initial report of Poland*, CRPD/C/POL/CO/R. 1, pkt. 49 lit. c.

² M. in. w: J. Zbieranek, *Dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z wyborów samorządowych w 2018 roku*, Warszawa 2019.

działania stopniowe, zaplanowane etapami. Należy bowiem przy tym uwzględnić m.in. realne możliwości skutecznego osiągnięcia wskazanego odsetka (odsetków) i zarysować odpowiednio czas wejścia w życie przepisów wprowadzających zmiany (np. wskazanie wymogu 3/4 lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami w każdej gminie, przy wejściu w życie przepisu dnia 1 stycznia 2023 roku itd.).

Dziękując za dotychczasowe wsparcie, w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Państwowej Komisji Wyborczej z uprzejmą prośbą o opinię dotyczącą przedstawionych powyżej propozycji działań na rzecz zwiększenia dostępności lokali obwodowych komisji wyborczych dla wyborców z niepełnosprawnościami. Wszelkie uwagi oraz wskazówki ze strony Komisji będą nieocenioną pomocą.

Bardzo liczę na pomoc Pana Przewodniczącego i opinię Państwowej Komisji Wyborczej.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/